

НОВИТЕ МЕТОДИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО НЕМСКИ ЕЗИК В IX - XII КЛАС

Кристина Димитрова

28 СОУ „Ал. Константинов“, София 1330, България,

e-mail: christinadimitrova78@yahoo.de

THE NEW METHODS IN TEACHING GERMAN LANGUAGE IN THE IX - XII CLASS

Kristina Dimitrova

28 "Al. Konstantinov", Sofia 1330, Bulgaria,

e-mail: christinadimitrova78@yahoo.de

ABSTRACT

German language tuition in the secondary schools should provide the students with the opportunity to establish language foundation for its further learning, it should serve as a communication and experience exchange tool. This suggests that the teachers and learners will be highly focused on language practice. It is achieved if language proficiency results from the use of various interactive teaching methods. The class lessons teaching scheme is refracted through the new working approaches and the accelerated implementation of practical tasks. In order to achieve the cognitive and communication objectives of the German language teaching, various methods and social patterns for working with the students are being applied. The group work, the individual work and the work with the entire class in their capacity of social patterns suggest various communicative roles of the student and his/her inclusion in various activities that should assist the development of speaking skills: participation in games that are entertaining; pantomime; singing; illustrations; modelling; free work (Freiarbeit) and project work (Projektarbeit). The inclusion of the different activities defines the wide use of the interactive methods in the teaching-educating process of tutoring German language. The aim of this research is to trace the effect of the new methods on the development of students' lexical knowledge. The object of the research is the development of permanent lexical habits in the German language students.

Key words: innovation approaches, tuition, German language, lexical habits, demonstrativeness

Заложените образователни стратегии в учебната програма по немски език са съобразени с възрастовите възможности и натрупания познавателен опит на учениците. Програмата дава възможност за използването на интерактивния подход при усвояването на образователната информация. Прилагането му е творческата част от работата на учителя. Интерактивния подход изисква използването на съответните методи. Това са методи основани на едновременното получаване на знания, формирането на умения и изграждането на нагласи чрез поставянето на участниците в ситуации, в които могат да си взаимодействат и след това да ги обсъждат на основа на преживяното (Христова, 20004). Към тази група методи се причисляват: беседата, работата на учениците по групи, мозъчната атака (метод, който дава възможност за кратко време да бъдат предложени множество идеи за решаване на даден проблем), рисуване и използване на фотография, интервю, ролеви игри, проектна работа.

При използването на тези методи ученикът е поставен в активна познавателна позиция спрямо усвояването на учебното съдържание. Тези методи дават възможност за индивидуална изява на ученика, за изява на комуникативната му компетентност. Като част от обучението по немски език, използваните игрови ситуации и ролеви игри са методите, при които овладяването на езика в системата от игрови ситуации се обуславя от структурната

взаимовръзка на индивидуалните показатели и параметрите на игрово взаимодействие като фактори за усъвършенстването им (Христова, 2004).

Използването на тези методи помага на учениците да образуват без трудност изречения с различен от българския словоред. Те разбират смисъла им без да има необходимост от превод. Стремят се да отговорят на немски език на зададен въпрос, като търсят думи и формулират изречения по образец.

Игровите ситуации при обучението способстват за по-успешното опериране на учениците с чуждата лексика, свързана с предмети и обекти, както и с описанието на дейности с тези предмети и обекти.

Важен аспект с иновационен характер в обучението по немски език е използването на конструктивизма като подход в обучението. Според доц. Георги Иванов използването на конструктивизма като подход в учебно- възпитателния процес дава възможност за съчетаване на двата подхода - интелектуалният и репродуктивно-изпълнителския. Същността на конструктивизма като подход се изразява в генериране на идеи за решаването на проблем и експериментиране на варианти в практиката. Конструктивизма предполага активиране на творческите способности на учениците и игнорира чисто репродуктивния характер на обучението.

Конструктивизмът като подход в обучението по немски език намира приложение при работата по проект /Projektarbeit/ и свободната работа /Freiarbeit/.

Работата по проект и свободната работа са само част от методите, с които учителят има възможност да диагностицира нивото на езикова компетентност на учениците. Сред най-традиционните методи за проверка - тестът и съчинението в обучението по чужд език намират място и резюмето, портфолиото и презентацията. Използването на резюме стимулира активното четене, четенето с разбиране на ниво дума, изречение, абзац, цялостна организация. За изготвянето на резюме е необходимо наличието на умения като умения за слушане, четене, анализ и обобщение на информацията, умения за писане на кратки бележки.

Портфолиото като елемент от проектната работа намира приложение при обучението по чужд език в училищна възраст. Чрез него под формата на набор от статии и индивидуални работни листове с различни задачи се проверяват писмените умения на учениците способностите им да изготвят кратък текст-коментар или резюме. Чрез портфолиото могат да се поставят лексикални задачи: да се състави речник към текстовете с обяснение на немски език, синонимно гнездо, да се посочат ограничения - граматически и лексикални за използването на глаголите и др. Като метод при обучението по немски език портфолиото постига следните цели: учениците учат като комплексно включват усвоените езикови структури; обучението придобива позитивен характер; учениците създават собствен продукт в процеса на обучение, чрез който сами контролират нивото на езиковата си компетентност.

Презентацията е сравнително нова форма на обучение, която е елемент от работата по проект. При презентацията се изисква учениците да умеят предварително да избират темата, която ще проучват, като сами изберат гледната точка. Презентацията изисква езикови и лексикални умения за създаване на записки. Изложението на анотационния план се извършва устно в рамките на 10 минути. Презентациите завършват с обща дискусия по темата. Методът е удачен за обучението по немски език, като при учениците от гимназиалните класове е необходимо да се адаптират времевите и пространствените и параметри, адекватни на обема от усвоени знания по езика.

Повишението на ефективността на обучението по немски език, много зависи от учебно-материалната база на училището и от това с какви средства за обучение разполага учителят и как той ги използва в учебния процес.

В учебния процес формирането и развитието на чуждоезични навици и умения се осъществява във взаимовръзка с всички видове речева дейност. Заедно с това говоренето

заема едно от водещите места на урока по чужди езици. Говоренето директно зависи от качеството на овладяване на неговата лексическа и граматическа страна, а точността - от разнообразните действия с езиковите материали, водещи до формиране на умения и навици на устната реч, започвайки от по-прости умения и навици и достигайки до трайни автоматични и сложни творчески умения.

Лексическите единици на езика са изходни и необходими строителни материали, с помощта, на които се осъществява говоренето, затова езиковия материал съставя един от основните компоненти на съдържанието на обучението по чужди езици.

Средствата на обучение са необходимо условие за успешното изучаване на този или онзи предмет. С тяхна помощ се осъществява връзка между обучението и възпитанието (Гогун, 2002).

От представените по-горе способности на семантизацията на думите, един е с по-особено значение – това е използването на нагледност. Чуждият език се отнася към числото на предметите, които учениците овладяват в процеса на активната речева дейност (говорене, слушане, четене и писане). Ето защо нагледните средства на обучение са способни да обезпечат мотивационно-подбудителните нива на общуване и създават обстановка, приближена към реални условия, в които обикновено възникват потребности в общуването на хората един с друг (Москаленко, 1999).

Представената лексика на урок по немски език е в основата на познати речеви образци, като правило, в неголям речев контекст и се закрепва в серия от упражнения в *Arbeitsbuch* и слушането на CD с упражнение или в нейните персонифицирани варианти на ролеви игри под формата на въпроси и отговори. С помощта на рисунки, фотографии, картини и асоциограми може да се създадат ситуации, стимулиращи речевата дейност на учащите, провокираща потребността да се говори на немски език.

В съвременните учебници по немски език, традиционните лексически теми се изучават на основата на разнообразни игри, главоблъсканици и творчески задания, текстове за слушане, весели песнички и стихове, базиращи се на богато представени илюстрации. Авторите на учебниците с помощта на нагледността предлагат различни упражнения за формиране на лексични навици в учащите. Интересни за учащите са таблиците със заместване, на които от лявата страна са изображенията на отделни предмети, а отдясно са написани думите. Голямото количество илюстрирани рими (*Abzählverse*) и скоропоговорки (*Zungebrecher*) способстват за разширяването и формирането на речеви навици.

С помощта на рисунки, снимки, картини и асоциограми може да се създадат ситуации, стимулиращи и мотивиращи речевата дейност на учащите, предизвикващи потребност да се говори на немски език.

Нагледността е незаменимо средство за обучение. Тя създава мотивационно-подбудителното ниво на общуване и е средство за създаване на обстановка, приближена към реалните условия, а това е необходимо за активната речева дейност и е незаменима при овладяване на немски език. Учителят е длъжен да знае видовете нагледност и характера на изобразителния материал, за да може в дадени речеви ситуации да приготви нужния нагледен материал.

Удачно е включването в учебния процес на CD-записи, презентации за сваляне на напрежението и подържане на интереса към занятието (Смолеусова, 2001).

В последно време в методиката на преподаване на чужд език, разпространение и място намери колажирането. Френската дума *collage*, означава налепване. Предложена е оригинална класификация на видовете колаж (Нефедова, 1993):

- колаж тип А – проста слънчева система, в центъра на която се намира ключово понятие (ядро) и от него под формата на лъчи излиза сателитна информация;
- тип В – сляпо петно, където в колажа има незаети места – петна, а на учащите

предстои да определят какви именно сведения ще влязат на свободното място в колажа;

- тип С – сляпото ядро съответства на тип А, но само учениците ще определят какво да бъде понятието в ядрото на колажа, след като се запознаят с всички фонове на колажа;
- тип D – светкавица, съставена на основата на текст, от който учащите предлагат избор на актуална информация за страната, областта и града в който живеят;
- тип Е – променливо ниво на манипулациите на сателитната информация в зависимост от това, кое понятие е ключово.

Известно е, че родът и числото на съществителното в немския език е изключително трудни за усвояване. Един от прийоми с помощта, на които обучението протича по-ефективно е маркировката на категориите род. За съществителните от мъжки род се закачва червен цвят, за тези от женски род – зелен, а за среден род – жълт (Рязов, 1980). Методът на колажиране е особено подходящ при ученици. При него посредством игра се овладяват нови знания. От всичко казано дотук, може да се направи следния извод: нагледността играе много важна роля в обучението по немски език. С нейна помощ се осъществява семантизация, тренировка и усвояване на лексикалния материал. С помощта на картинки се решават речеви проблемни задачи при свободното говорене. Но като най-важно е, че при изпълнение на упражненията с прийоми на нагледност, учениците говорят и слушат не само защото трябва непременно да го правят, а защото им е интересно да решават подобни речеви задачи, не без значение е и че този метод е и психологически един от най-подходящите за тази възраст.

При използването на нагледност в процеса на преподаване на немски език, с цел формиране на лексикални навици, е необходимо да се знаят следващите характеристики, които са присъщи за нея:

- 1) нагледността е отправен момент, източник и основа за придобиването на знания;
- 2) тя е средство за обучение, обезпечаваща оптималното усвояване на учебния материал и неговото пласиране в паметта;
- 3) тя образува фундамента на развитие на творческото въображение и мисъл;
- 4) явява се критерий за достоверността на придобитите знания;
- 5) съдържа подсказващи елементи за показване законите на езика при неговото чувствено-нагледно възприятие;
- 6) служи си със средства за развитие на езиковата наблюдателност при учащите и увеличава обема на техните знания в процеса на съпоставяне на родния с немския език;
- 7) оказва се прием за развитие на паметта;
- 8) съответства на склонността на учащите да мислят с форми, цветове, звуци, въобще с усещанията;
- 9) способства за научаването на устната и писмената реч в съответствие с типичните модели на речевите постъпки с вербално значение;
- 10) в обучението има не само материално, но и формално значение;
- 11) обезпечава обратна връзка на емоционално-нагледните впечатления, под формата на памет и творческо въображение;
- 12) развива образна реч, която предизвиква активност в творческото въображение на учащите.

В съответствие с характеристиките на нагледността трябва да се спазват и някои основни правила:

- прилаганата нагледност задължително трябва да съответства на възрастта на учащите;
- нагледността задължително трябва да се използва с мярка и прилагането и става постепенно и само в определен момент от урока;

- наблюдението трябва да бъде организирано така, че всички учащи да могат добре да виждат демонстрирания предмет;
- при показване на илюстрации е необходимо да се отдели главното, същественото и детайлно да се помисли за поясненията, които ще се дават в хода на демонстрацията;
- нагледността трябва да бъде точно съгласувана със съдържанието на материала;
- привлича учениците към намиране на желаната информация в нагледните пособия или демонстрираните устройства.

ЛИТЕРАТУРА

1. Гогун Е. А., 2002. Графическая наглядность на уроках русского языка как средство развития младшего школьника. Начальная школа, № 2, с. 34-37.
2. Иванов Г., 2004. Теория и методика на техническото и технологично обучение, ИК Кота, Ст. Загора.
3. Москаленко, Л. В., 1999. Некоторые приемы работы над грамматическими явлениями на уроке немецкого языка. Иностранные языки в школе, № 1, с. 39-42.
4. Нефедова, М. А., 1993. Коллаж и коллажирование в учебном процессе. Иностранные языки в школе, № 2, с. 5-9.
5. Рязов В. В., 1980. Грамматический инструментарий. Иностранные языки в школе, № 1, с. 37-42.
6. Смолеусова, Т. В., 2001. Наглядные пособия на уроках математики. Начальная школа, № 4, с. 79-81.
7. Христова Л., 2004. Игровите ситуации и немският език в предучилищна възраст, Обучение и възпитание в началните училища детските градини и специализираните училищни заведения, Изд. Веда Словена-ЖГ, С.